

Sygn. akt I UK 211/17

POSTANOWIENIE

Dnia 15 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania S. Spółki z o.o. w G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
z udziałem zainteresowanego W. O.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 marca 2018 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w K.
z dnia 20 grudnia 2016 r., sygn. akt III AUa .../15,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego organu rentowego na rzecz spółki z o.o. S. w G. 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 20 grudnia 2016 r. oddalił apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z 11 marca 2015 r., którym uwzględniono odwołanie spółki z o.o. S. w G. od decyzji pozwanego z 10 października 2014 r. i ustalono, że zainteresowany W. O. nie podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu pracowniczego zatrudnienia w spółce S. od 1 sierpnia 2012 r. do 31 grudnia 2013 r. oraz że spółka nie jest płatnikiem składek.

Pozwany decyzją z 10 października 2014 r. stwierdził, że zainteresowany podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w spółce S., bo pozorne było zgłoszenie go do tych ubezpieczeń przez spółki z o.o. R. we W. od 1 sierpnia do 31 października 2012 r. i K. Polska w O. od 1 listopada 2012 r.

Spółka S. utrzymywała, że zainteresowany był pracownikiem spółki pierwszej i drugiej. Spółki te były podwykonawcą S. w oparciu o umowy o świadczenie usług.

Zainteresowany poparł odwołanie spółki S. od decyzji pozwanego.

Sąd Okręgowy ustalił, że spółka S. na podstawie umowy ze spółką R. 1 lipca 2012 r. przekazała jej część pracowników na podstawie art. 23¹ k.p. Na liście nie było zainteresowanego. Umowa zlecała utrzymanie czystości. Spółka R. zobowiązała się do oddelegowania wykonawców, to jest osób zatrudnionych u niej na podstawie umowy o pracę lub umów cywilnoprawnych. 31 października 2012 r. spółka R. przekazała część pracowników do spółki K. Polska. 1 listopada 2012 r. spółka S. zawarła z tą spółką umowę o świadczenie usług utrzymania czystości.

Zainteresowany zawarł umowę o pracę 1 sierpnia 2012 r. ze spółką R. Jesienią 2012 r. został poinformowany, że jego pracodawcą i płatnikiem stała się wskazana spółka K.

W okresie od 1 sierpnia 2012 r. wynagrodzenie wypłacała zainteresowanemu pierwsza spółka, a od 1 listopada 2012 r. druga spółka, które zgłosiły go do ubezpieczeń społecznych i zdrowotnego.

Sąd Okręgowy odwołanie spółki S. uznał za zasadne. Zwrócił uwagę, że zainteresowany nie był jej pracownikiem przed zawarciem umowy ze spółką R. Pozwany nie udowodnił, że jego praca była po nadzorem spółki S.. Zainteresowany nie zawarł umowy o pracę ze spółką R. dla pozorów (art. 83 § 1 k.c.). Art. 23¹ k.p. nie miał zastosowania. Spółka S. nie była pracodawcą zainteresowanego.

Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu oddalenia apelacji nie stwierdził naruszenia art. 477¹¹ k.p.c. i nieważności postępowania wobec niewzwania spółek zatrudniających zainteresowanego do sprawy. Spółki te nie miały statusu zainteresowanego. Brak ich udziału w sprawie nie powodował nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Spółki nigdy nie kwestionowały umowy o pracę z zainteresowanym. Nie istniał stosunek pracy pomiędzy zainteresowanym i spółką

S.. W dniu przekazania pracowników w trybie art. 23¹ k.p. spółce R. zainteresowany nie był w ich gronie. Ofertę zatrudnienia w tej spółce znalazł za pośrednictwem Internetu. Zajmował się serwisem drobnego sprzętu a nie sprzątaniami obiektu. Sąd nieprawidłowo ocenił też praktykę pozwanego, który pomimo niezakwestionowania dokonanego przez płatnika zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, usiłował wykazać, iż w ramach tego samego tytułu status płatnika składek w istocie przysługuje innemu podmiotowi.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawy przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 1 k.p.c.

Nieważność postępowania wynika z pominięcia, że przymiot zainteresowanego w sprawie mieli również spółka R. oraz syndyk masy upadłości spółki K. Polska. Decyzja prócz pozytywnego rozstrzygnięcia miała zarazem rozstrzygnięcie negatywne w odniesieniu do tych spółek. Konieczne zatem było wezwanie ich do udziału w sprawie (art. 477¹¹ k.p.c., art. 379 pkt 5 k.p.c.). W innych sprawach syndyk masy upadłości popiera stanowisko organu rentowego. W sprawie nie można było przesądzać *a priori*, że spółki nie będą musiały bronić swoich praw.

Istotne zagadnienia prawne ujęto w następujących kwestiach:

1) czy w sytuacji zaskarżenia decyzji ZUS zawierającej min. rozstrzygnięcie polegające na określeniu płatnika zobowiązanego do opłacania za ubezpieczonego składek na ubezpieczenia społeczne (...) z danego tytułu, w następstwie zakwestionowania przez ZUS ważności zgłoszenia do ubezpieczeń dokonanego dla tego ubezpieczonego z tego samego tytułu przez innego płatnika, w sytuacji innej niż opisana w art. 8 ust. 2a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, przez podmiot, który nie jest adresatem decyzji ZUS, podmiot ten, ma w postępowaniu sądowym prowadzonym z odwołania od tej decyzji status zainteresowanego w rozumieniu art. 477¹¹ § 2 k.p.c. i czy nie zawezwanie tego podmiotu w charakterze zainteresowanego do udziału w sprawie godzi w jego uprawnienie do obrony swoich praw, przy uwzględnieniu, że zgodnie z art. 477¹¹ § 1 k.p.c. zainteresowany ma status strony w postępowaniu sądowym w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych?

2) czy wydanie przez ZUS decyzji ustalającej wobec ubezpieczonego status płatnika składek dla podmiotu innego niż wskazany w zgłoszeniu ubezpieczonego do obowiązkowych ubezpieczeń, w sytuacji gdy ubezpieczony faktycznie świadczy pracę, musi być poprzedzone uprzednim wydaniem decyzji kwestionującej dokonanie zgłoszenia?

Spółka S. wniosła o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Skargę kasacyjną wnosi się od prawomocnego wyroku, co nie jest obojętne w ocenie podstaw przysądu. Rozstrzygnięcie oparto na stwierdzeniu, że zainteresowany nie był pracownikiem spółki S. a tylko pracownikiem spółki R. i potem drugiej spółki K. Sąd nie stwierdził też przejęcia pracownika w trybie art. 23¹ k.p. ani pozorności jego umowy o pracę (art. 83 k.c.). Zwraca się na to uwagę, gdyż ubezpieczenia społeczne są pochodne od określonego tytułu, którego skarżący nie podważył w sprawie. Na etapie przysądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 k.p.c.) a tylko podstaw przysądu, co oznacza, że wiąże rozstrzygnięcie dotyczące strony podmiotowej i prawa materialnego, czyli pracowniczego zatrudnienia, którego stroną nie była spółka S.. We wniosku skarżący nie odwołuje się do podstaw przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Negatywna ocena wskazanych we wniosku podstaw przysądu wynika z poprzestania na kwestiach procesowych, do których należy też nieważność postępowania.

Nieważność postępowania, którą wyprowadza się z naruszenia art. 477¹¹ k.p.c. nie ma charakteru bezwzględnej. Przede wszystkim art. 379 pkt 5 k.p.c. ma na uwadze względną a nie bezwzględną przyczynę nieważności postępowania. Każdorazowo ocenia się czy strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Wynik sprawy pokazuje, że tak się nie stało. Chodzi o końcowy wynik sprawy. Nie ma więc podstaw, aby tylko z pozycji procesowej, czyli wykładni art. 477¹¹ k.p.c.

w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c., uchylać zaskarżony wyrok, zakładając, że z udziałem spółek wynik sprawy będzie inny, skoro bez ich udziału potwierdził, że pracodawcą nie była spółka S.. Rozbieżność w orzecznictwie sądów nie jest przesłanką nieważności postępowania. Poza tym - jak wskazano - skarżąca nie odwołuje się do podstaw przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Innymi słowy na gruncie art. 477¹¹ k.p.c. nieważność postępowania nie wynikała z tego przepisu lecz była przyjmowana w określonych sytuacjach w orzecznictwie. Oznacza to, że Sąd w postępowaniu może je ważyć, czyli oceniać przesłankę nieważności postępowania z art. 379 pkt 5 k.p.c. Nie w każdej sprawie jest więc konieczny udział procesowy odrębnego podmiotu, w odniesieniu do którego organ rentowy nie podważył stosunku pracy w decyzji i później w sądowym postępowaniu odwoławczym, niezasadnie wskazując, że pracodawcą (płatnikiem) jest inny podmiot. Taki kierunek wykładni potwierdza zmiana art. 477¹¹ k.p.c., zgodnie z którą zainteresowany może przystąpić do sprawy, a więc brak regulacji, że stroną być musi (*ex lege*). Oczywiście sąd powinien zawiadomić zainteresowanego o toczącym się postępowaniu, jednak dalej aktualna jest ocena konkretnej sytuacji. Po pierwsze czy podmiot jest zainteresowanym (art. 477¹¹ § 2 k.p.c.), a po wtóre – na etapie przedsądu – czy naruszenie powinności miało wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. *per analogiam* dla podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.). Negatywnej oceny zarzutu nieważności postępowania zasadnie dokonał Sąd Apelacyjny w tej sprawie, opartej na określonym stanie faktycznym i ocenie w zakresie prawa materialnego, co wiąże Sąd Najwyższy na etapie przedsądu (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i czego skarżący w uzasadnieniu podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. nie podważa. Teza ta wraca do punktu wyjścia, czyli sfery materialnej, dotyczącej tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym i kwestii kto był jego stroną, jako kluczowej, osadzonej w woli stron i określonej relacji (art. 22 k.p. i 65 k.c.). Decyzja pozwanego to jedynie deklaratoryjnie potwierdza, a więc nie może być inna niż ukształtowana przez same strony. Sprawa koncentrowała się na stosunku prawnym ze spółką S. i tak została rozstrzygnięta.

Z tych przyczyn brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności postępowania.

Skarżący nie wykazuje pierwszej podstawy przedsądu, czyli istotnego zagadnienia prawnego, gdyż sformułowane we wniosku kwestie nie wykraczają poza zwykłą wykładnię i zastosowanie prawa. Należy to do podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 k.p.c.) i nie ma rangi istotnego zagadnienia prawnego, które ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Zagadnienie obejmujące pytanie czy zaskarżenie decyzji ZUS (...) „przez podmiot, który nie jest adresatem decyzji ZUS ...” skłania do pozytywnej odpowiedzi, która wynika z art. 477¹¹ k.p.c. Należy jednak rozróżnić zainteresowanego w szerokim pojęciu strony. Stronami są różne podmioty (osoby), w tym zainteresowany (§ 1). Jednak status zainteresowanego jest indywidualny, choćby dlatego, że wcale nie musi wnieść odwołania od decyzji i nawet przystąpić do sprawy (§ 2 k.p.c.). Kwestia ta nie składa się na istotne zagadnienie prawne. Status zainteresowanego może zależeć od jego własnej oceny i od oceny sądu. Nieuprawnione jest jednak założenie, że brak udziału w sprawie każdorazowo jest równoznaczny z nieważnością postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Inną sytuacją jest rozwiązanie przyjęte w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej i dlatego nie stanowi dodatkowego argumentu do stwierdzenia istotnego zagadnienia prawnego w kwestii łączonej z art. 477¹¹ k.p.c. Podobnie wskazanie na rozbieżność w orzecznictwie, gdyż wówczas jest to domena podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., do której wnioski nie odwołuje się.

Również druga część nie stanowi „kolejnego” istotnego zagadnienia prawnego, gdyż to nie może być też redukowane do pytania o to, czy i jakie decyzje powinien wydać organ rentowy. W tej sprawie decyzja ma określoną treść i została oceniona przez Sąd. Nie ujawnił się problem kolizji decyzji, dotyczących tego samego zakresu podmiotowego albo przedmiotowego lub jego części.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

